

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

„Meščan“

Vse krščanstvo in krščansko udejstvovanje spremlja od vseh početkov sem že neka skupnost, ki se je držala krščanstva vedno s posebnimi, čisto sebičnimi in svojiskimi nameni, ki ni nikoli mogla videti dejavnega krščanstva in ker ni razumela nikoli skrivnosti Golgote in žrtve, ker ji za to sploh ni nikoli nič bilo. Francoski filozof Léon Bloy je imenoval te »kristjane« — »meščane«. Tudi ruski filozof N. Berdjajev in z njim mnogi drugi, ki so se s tem silno važnim problemom v krščanstvu podrobneje bavili, so jih tako imenovali. Kristus je večkrat govoril o »svetu« in »sinovih sveta«, in prav tukaj se začneja »meščanstvo« v krščanstvu. — Danes, ko se tako trudimo, da bi znova poživili svojo krščansko dejavnost, ko toliko govorimo o »krščanskem radikalizmu« in vseh drugih neštetihih terminih še, ki vsi označujejo končno le eno — namreč življenje iz Kristusa in s Kristusom, je gotovo nujno potrebno, da skušamo najti tisto oviralno silo, ki zavira stremeljenja in hotenja tolikih, da ostajajo samotna in največkrat čisto brezuspešna ali pa malenkostna.

Prepričan sem, da je »meščanstvo« v krščanstvu prihajalo v različnih dobah bolj, drugič pa zopet manj do izraza in moči. Vse to je bilo gotovo odvisno od duhovne sile in vsebine tistih ljudi, ki so v različnih dobah krščanstvo nosili in ga predstavljali. Bila je pač to ona stara resnica, da prihajajo za velikimi dobami skoraj nujno kritične in vseh znakov degeneracije polne dobe. Prav tako je s krščanstvom in kristjani, ki so krščansko živeli. In kakor sem prepričan o prvem, prav tako trdno verujem, da tudi danes krščanstvo bolj ali manj (pa tudi pri nas na Slovenskem) oblikuje »meščan«, da mu daje on znamenje in mu pridaja vedno silno mnogo svojega čisto zmaterializiranega duha. Po vseh znakih in pojavih v zadnji dobi moremo čisto upravičeno tako soditi in storiti takšne sklepe.

Krščanstvo je vedno nosilo s seboj troje resničnih revolucionarnih resnic: **svobodo, ljubezen, pravico.** Ob teh resnicah in njihovem izživljanju je bilo krščanstvo resnično dejavno ali pa malenkostno in tavajoče. Kadar je prihajalo krščanstvo med ljudi in trkalo na njihove duše z ognjem krščanske svobode, ljubezni in pravice, je raslo in življenje oblikovalo. V teh dobah je predstavljalo resnično večno revolucijo, ki življenje izpreminja pri koreninah in v bistvu. Toda vendar moramo ostati objektivni in si priznati, da je takšnih dob bilo v krščanstvu vedno manj, da so bile kaj kratke in hitro po zaslugi nekoga drugega zamorjene in uničene. Pomniti namreč moramo silno dobro, da se je iz dneva v dan v krščanstvu množilo »meščanstvo«, ki mu je bilo krščanstvo le pridobitno sredstvo in Bog resnično največkrat živobarvana kulisa za izložbo. Nič čudnega se mi ne zdi, da so vstajali v takšnih dobah v krščanstvu ljudje, ki so videli v takšnem življenju krščanstva zlo, ki so šli svojo pot in postali — heretiki.

Jasno je ob vsem tem namreč, da »meščan« nujno sovraži svobodo, kajti svoboda, predvsem pa duhovna svoboda, prehitro vzgaja ljudi, ki se ne strašijo boja z njimi, ki jih je Kristus že z bičem izganjal iz templja. Ljubezen jim je kričeč letak, ki silno vabi in vpije, za njim je pa grozna praznina in tema in iz nje se grozotno reži znova prežgal in očistil vse navlake

Stališče Delavskih zbornic k načrtu novega obrtnega zakona

Centralni sekretariat Delavskih zbornic v Belgradu je poslal ministrstvu obširnejšo spomenico glede načrta novega obrtnega zakona. V njej je najprej razložil načelno stališče do obrtnega zakona, nato pa naznačil posebne pripombe k načrtu. Ker je vprašanje revizije obrtnega zakona važno tudi za vse delavstvo, priobčujemo del te spomenice, posebno glede posameznih spornih točk.

1. Glede reševanja sporov iz delovnega razmerja je najučinkovitejša postavitev posebnih delavskih sodišč, ki imajo pred rednimi sodišči to prednost, da hitro uradujejo (spor se reši v nekoliko dneh), obenem pa enostavno, a razsodbe so takoj izvršne. Tako postopanje je najprimernejše za pomožno osebje, ki bi ob drugačnem postopku ne moglo uveljaviti svojih pravic. Sedanji obrtni zakon je našel razmeroma dobro rešitev v ustanovi sodišč dobrih ljudi, ki se sestavljajo pri oblihi upravnih oblastih prve stopnje. Ne glede na vse napake, ki nastajajo pri delu teh sodišč, se je izkazalo, da so take ustanove primerne za hitro in učinkovito realizacijo delojemalčevih zahtev. Ta sodišča, ki v Srbiji obstajajo že nad 20 let, morejo uspešno razvijati svojo delavnost samo takrat, če imajo širok delokrog. Pristojnost za spore do 12.000 din je dajala možnost uspešnega razvoja te ustanove.

Načrt pa medtem predvideva znižanje te pristojnosti na 3000 din. Če se bo to uresničilo, bodo ta delavska sodišča neizmerno izgubila na važnosti ter bi bila s tem zaprta pot ustvarjanju posebnega delavskega sodstva, da ne govorimo o škodi, ki bi jo zaradi tega trpeli delojemalci.

2. Glede predloženega besedila § 206 točka 2. smatramo, da njegova izmenjava ni potrebna, ker je dosežena stilizacija dosti boljše od predložene spremembe.

3. Obstoječi predpisi glede dajanja blaga na kredit od strani delodajalcev svojemu pomožnemu osebju, glede obveznosti osebja, da kupuje potrebne življenjske potrebščine, katere jim oni priporoče, kakor tudi glede obveznega uporabljanja plače za druge namene, glede dajanja stanovanja, kuriva, razsvetljave in hrane na račun plače niso v praksi pokazali uspehov, ker se je

zmaž — moloh! Pravica dobiva čisto drugačen značaj in vsebino. Izkrivili in ponaredili so nauk o pravici in resnici in mesto svobode prinesli nauk o »disciplini«, ki postaja nujno potrebna preizkušnja in rekvizit »pravovernosti«.

Vse naše udejstvovanje in obnovitveno delo mora tudi danes po zaslugi »meščana-kristjana« biti obsojeno na propad in pozabljenje ali pa vsaj na žalosten neuspeh, če se ne bo mladina postavila v trdno skupnost in občestvo dejavnega in aktivnega krščanstva in iztrgala iniciativo in vodstvo iz rok »meščanu« in našla v sebi nekoga, ki je bližje Bogu, kakor je »mlačnost« nekaterih naših krščanskih meščanov, strankarjev in društvenikov« (Straža v viharju, 5. 5. 1938), ki ga bo v sebi znova prežgal in očistil vse navlake

vedno pojavljala namera, da bi preprečila uveljavljenje zadevnih predpisov.

4. Glede § 219 obrtnega zakona obstajajo v praksi mnoge motnje. Zaradi nerodnega besedila mnoga sodišča prisojajo tzv. bolniško plačo samo takrat, kadar bolezen ni trajala nad en teden. Menimo, da je treba temu členu zakona dati popolno jasnost, to se pravi, da službojemalcu pripada plača enega tedna v vsakem primeru, torej tudi takrat, če bolezen traja dalj časa.

5. Glede določb § 221 bi bilo treba delavcem zagotoviti v primeru nastopa redne vojaške službe nadaljnje zaposlenje. Posebno takrat, ko gre za izvrševanje državljske dolžnosti, bi moral imeti delavec zagotovljen obstoj.

6. Glede neodpovedljivosti službe delavskih zaupnikov za čas njihovega mandata v našem pravosodju ni soglasnosti. Ta negotovost, ki izhaja iz različnih tolmačenj, bi bilo treba odpraviti z jasnimi in določnimi predpisi, ki bi zagotovili delavskemu zaupniku službeno mesto v interesu vršitve zaupniškega mandata. Podobno varstvo bi morali dobiti tudi zaupniški kandidati, predlagalci list in člani volilnih odborov.

7. Pravico do odpravnine bi bilo treba razširiti še na nekatere vrste delojemalcev ter določiti za to tudi krajši rok, ne šele dokončanih 10 let službe. Ta pravica bi morala biti neodvisna od prekinitve službovanja. Tako glede pravice na odpravnino, kakor tudi glede pravice za odpust bi morali upoštevati vsa službena leta, ne le čas zadnje službe. Ker bi tak način mogel preveč obremeniti delodajalca in oteževati namestitev starejših delojemalcev, bi bilo treba to preprečiti. Odpravnino bi n. pr. plačal Pokojninski zavod, med tem ko bi delodajalec v ta namen plačeval za vsakega svojega nameščena zvodu posebne prispevke (kakor n. pr. za pokojnino, socialno zavarovanje itd.)

8. Določila § 329., ki govore o dopustu, bi bilo treba dopolniti s pravico delojemalca, da nastopi dopust tudi proti volji delodajalca ob koncu leta, ko je časovno še mogoče dopust izkoristiti, ali pa da se mu prizna pravica na denarno odškodnino za čas, ko dopusta ni mogel izrabiti.

in ga nesel v svet prečiščenega in očiščujočega v vsej njegovi moči, življenjski resničnosti in pravi revolucionarnosti. Mladina mora danes postaviti »občestvo meščana« nasproti svoje »občestvo mladosti«! Boj je pred nami, kajti nikakor ne moremo več mirno gledati, da bi »meščanstvo« v svoji preračunljivosti pehalo krščanstvo v katakombe ali pa mu dajalo znamenje neresničnosti, krivice in zatiranja, kakor mu ga je v zadnjem času nadelo ponekod.

Razumeti in poznati moramo vsebino in smisel žrtve, kajti prav te »meščan« ne more doumeti. V Golgoti pa moramo znova najti oni veliki življenjski simbol, ko je Kristus ločil svet v dve veliki skupnosti — v občestvo moloha in občestvo kristjanov. Musek Vitko.

9. Treba bi bilo regulirati vprašanje pravic delojemalca do povrnitve potnih stroškov v primeru premestitve ali odpusta, če se mora zaradi tega seliti.

10. Glede § 157 obrtnega zakona bi bilo treba natančno obrazložiti, da veljajo predpisi zakona o varstvu delavcev, ki govore o delovnem času, za vse pomožno osebje po obrtnem zakonu.

11. Praksa je pokazala, da se določila § 233 o poskusnem ali začasnem zaposlenju izigravajo. Glede tega bi morale biti določbe mnogo natančnejše, predvsem da je mogoča poskusna doba samo pri prvem zaposlenju in se ne more ponavljati, pri začasnem zaposlenju pa se mora natančno določiti pojem tečasnosti.

12. Zadnji čas se dogaja v nekaterih podjetjih, da morajo delavci ob prejemu zasluzka podpisovati izjave, s katerimi se odpovedujejo vseh nadaljnjih zahtev iz službenega razmerja (predvsem zaradi nadur in podobno). Moralo bi se določiti, da take izjave za časa zaposlenja ne veljajo, ker je to gospodarski pritisk delodajalca na svoje uslužbence. Pač pa bi lahko veljale take izjave, narejene po prestanku službenega razmerja, ker tedaj gospodarski pritisk več ne obstoji.

13. Pri reševanju vajenskega vprašanja je treba večje pažnje kot doslej vprašanju vajencev kot bodočih delojemalcev, izrbljanju mladoletne delovne sile in ustvarjanju cenene delovne sile kot konkurence zaposlenim delojemalcem.

14. Pri sestavi komisij za pomožniške izpite bi se moralo računati tudi s sodelovanjem delavskih zbornic.

15. Brezpogojno bi se morala zagotoviti z natančnimi zakonskimi odredbami sigurnost stanovanj delojemalcem v stanovanjih, ki spadajo k službi, za čas odpovedi in za čas vojaškega službovanja.

16. Praksa je pokazala, da je ustanova § 386, ki govori o pomožniških odborih, popolnoma odveč ter se niti ne izvršuje; zato bi jo bilo treba odpraviti, ker v ta namen popolnoma zadostja § 35. zakona o varstvu delavcev.

17. V oddelku zakona, ki govori o kaznih službodajalcem, bi bilo treba te kazni povišati glede na pogosto kršenje zakonitih obvez.

18. Navodilo o nabavljanju delavskih knjžic naj se odpravi ter naj se za vso državo uvedejo enotne delavske knjžice, ki bi veljale kot legitimacije in služile tudi socialnemu zavarovanju ter borzam dela.

To je uradno stališče delavskih zbornic. Omejilo se je le na pripombe k ministrovemu predlogu o novem zakonu. Mislimo, da bi morale delavske zbornice oz. centralno tajništvo poseči delj ter postaviti k predlogu tudi zahteve, ki so v marsikaterih državah že prodrle v zakonodajo. Na mestu bi bila zlasti uvedba rednih plačanih dopustov za vse delavstvo, dalje bi bilo treba odpreti vprašanje skrajšanja delovnega časa (skrajšajna je uvedla celo Madžarska). Sicer pa homo o teh rečeh še obširneje govorili.

Delavstvo Združenih opekarn si je izvojevalo izboljšanje plač

Že v začetku meseca aprila t. l. je JSZ, v kateri je organizirano vse opekarsko delavstvo Združenih opekarn na Viču in Brdu pri Ljubljani, na zahtevo delavstva predložila Združenim opekarnam zahtevo po zvišanju plač. Kakor povsod, so tudi tu naletele upravičene delavske zahteve na odločen odpor pri delodajalcih. Zaradi tega je med delavstvom in podjetjem nastal spor in se je moralo delavstvo na podlagi zakonitih predpisov obrniti na pristojno oblast, da je odredila uradno razpravo za mirno poravnavo nastalega spora. Vršili sta se dve po uredbi določeni razpravi, ki pa sta ostali neuspešni. Delavstvo je sicer imelo po končanih razpravah priložnost, da stopi v odprto borbo za doseg svojih zahtev. Kljub temu pa se je delavstvo v svoji organizaciji vsestransko prizadevalo, da bi vendar prišlo do mirne poravnave nastalega spora. Zato je popustilo v svojih zahtevah na skrajni minimum, ker ni hotelo, da bi zavladala odprta borba z ustavitvijo dela. Ker so pa kljub temu opekarske trdovratno vztrajale na svojem principielnem stališču, je bilo delavstvo končno prisiljeno napovedati ustavitve dela. V soboto, dne 14. maja je delavstvo na svojem sestanku soglasno sklenilo obvestiti Združene opekarske, da zahteva da ponedeljka 16. maja pristane na svoj zadnji minimalni predlog, ker bo moralo v nasprotnem primeru delo ustaviti. Namesto pristanka so Združene opekarske dale obratnim vodstvom ukaz, naj se z delom v ponedeljek 16. maja sploh ne prične, če ima delavstvo resen namen ta dan delo ustaviti. Delavstvo je vzelo ta odlok tovarne na znanje in z delom ni pričelo, pač pa takoj pokrenilo vse potrebno za stavko. Delavstvo, ki ga je v opekarnah nad 160, je v tem trenutku pokazalo popolno solidarnost in vzorno disciplino. Ko so delodajalci videli resni in odločni nastop delavstva, so že v teku dopoldneva pristali v celoti na stavljenе delavske zahteve.

S tem je delavstvo izvojevalo izboljšanje plač in je popoldne že šlo na delo. Vsem delavcem, ki delajo z urno mezo, katerih je velika večina, se je zvišala urna meza za 50 par, to je od 5 na 3.50 din. Vsem ženskam pri težjih delih kakor tudi mladoletnim delavcem in delavkam se je zvišala urna meza od 2.50 na 2.75 din.

Delavkam pri lažjih delih kakor tudi pečarjem in vsem ostalim akordantom se je zaenkrat dalo 50 din pavšala. Vsi ti poviški so stopili v veljavo 16. maja. Opekarske so se obvezale, da bodo same prilagodile akordne postavke tako, da bo vse delavstvo deležno primernege zvišanja plač. Prav tako so opekarske obljubile, da bodo tudi med letom

izboljšale plače, če bo konjunktura ugodna.

Delavstvo sicer ni doseglo vsega, kar je upravičeno zahtevalo. To pa, kar je doseglo, vendar presega nad 100.000 din za tekočo sezono, kar je gotovo znatno zboljšanje njihovih gmotnih razmer. Vse to je doseglo brez kakih žrtev, in je tudi to velik plus za delavstvo. Opekarske bodo plačale delavstvu tudi tisti čas, ki ga je zamudilo zaradi ustavitve dela. Obvezale so se tudi, da zaradi tega meznega gibanja ne bodo izvajale nad delavstvom nikakih konsekvenc in da ne bodo zaradi tega nikogar preganjale.

Čeprav počasi, pa si vendar vztrajno

izboljšuje delavstvo Združenih opekarn svoje delovne pogoje. Znano je, da je bilo to delavstvo še nedavno najslabše plačano, ker so celo družinski očetje zaslužili samo po 2.50 din na uro.

Vse opekarsko delavstvo ima tu najlepši zgled, kako mora postopati, da si izboljša položaj. Opekarsko delavstvo naj se zaveda, da so delodajalci organizirani v enotni organizaciji, da skupno odločajo o enotnih cenah opekarskim izdelkom. Delavstvo vseh opekarn pa naj se prav tako oklene Jugoslovanske strokovne zveze, s katero bo moglo postaviti in uveljaviti enotne plače v vseh opekarnah.

Do naših krajev

Duplica

Že delj časa se nismo oglašili z Duplice. Vendar pa prav krepko delamo na organizacijskem in strokovnem polju. Naši zaupniki so v tem času dosegli že več uspehov. Interventirajo skoraj vsak dan. Delavci na žagi so dobili za dovoz hlodov dežne plašče. Nočni izmeni je dovoljen 10 minutni premor za malico. Zaupniške intervencije so bile vedno dobro pripravljene in večidel uspešno izvedene.

V marcu je vložila skupina predlog za zvišanje plač delavcem na šiht. Vršile so se tri razprave. Upoštevala se je pri reševanju tega vprašanja zmožnost in pridnost ter socialna stran. Če bo ta zaposlitev ostala, bo zneslo povišanje na leto 93.000 din brez nadur. Kljub vsemu prizadevanju zaupnikov in organizacije pa ni bilo mogoče doseči povišanja za delavke. Podjetje ne mara iti nad plačo, ki je določena po uredbi o minimalnih mezdah. Upamo, da bodo tudi to še ugodno rešili.

Priznati moramo, da kaže vodstvo podjetja za naše težnje dokaj razumevanje. To priznanje delavstvo tudi zasluzi, saj je njegova največja zasluga, da se je podjetje saniralo in postalo popolnoma konkurenčno. Delavstvo je hvaležno za povišanje urnih plač. Zaupniki že pripravljajo predlog, da se uredi neurejene akordne postavke po nekaterih oddelkih. Pričakujemo, da bo podjetje tudi tu pokazalo dobro voljo, da se spravijo urne in akordne plače v pravo razmerje.

Uveljavili bomo tudi delovni red po osnutku, kakor je bil podjetju že predložen.

Po pogodbi dobi delavstvo 1. maj plačan. Ker je bila letos to nedelja, je podjetje hotelo porabiti prvomajsko

plačo za graditev tovarniške dvorane. Delavstvo pa je sklenilo, da gre ta denar za naš »Delavski dom«. Tako si bosta skupno vsoto 8000 din razdelili obe organizaciji na podlagi izida zadnjih volitev (67 marksisti, 192 JSZ).

Delavstvo se zaveda resnega dela naše organizacije, ki je zato že narasla na 75% v tovarni zaposlenega delavstva. Vsi se pa morajo zavedati dolžnosti, ki jih imajo do svoje organizacije. Predvsem je potrebno redno plačevanje članarine. Samo redni člani morejo upravičeno zahtevati pomoči organizacije. Pa še to: Pridobivajmo nove člane!

Maribor

Članarina. Nekateri člani in članice dolgujejo že za več mesecev članarino, kljub temu, da redno dobivajo časopis. Prosimo, da vsak svoje dolžnosti izvrši. Dinar, plačan za strokovno organizacijo, prinaša nazaj stotake. Po plačevanju članarine se meri prava delavska zavest in izobraženost ter poznanje položaja, v katerem delavstvo danes živi. Samo močne, trdne in gospodarsko dobro stoječe organizacije se morejo uspešno boriti. Člani, uredite čimprej članarino! — Načelstvo ekspoziture.

Kamnik

V Delavski pravici smo že poročali, da smo se delavci v podjetju bratje Hočevar organizirali v JSZ. Ta korak delavstva pa seveda ni bil po volji delodajalca. Kakor povsod, kjer se delavstvo organizira, tako je tudi pri nas začelo »primanjkovati dela«. Odpovedano je bilo šestim delavcem. Te odpuste je podjetje preklicalo na intervencijo JSZ. Na razpravi dne 28. marca 1938 v podjetju bratov Hočevar sta se sporazumno določila za delavska obratna zaupnika Višič Josip in Virjent Fr. Kljub temu, da se je o tem napravil zapisnik, katerega je podpisalo tudi podjetje, so bili 14. t. m. dani na enomesečen dopust štirje delavci brez štirinajstdnevne odpovedi, med njimi tudi naš obratni zaupnik Višič Josip. V podjetju pa dela več delavcev še po 10, 12 in tudi več ur na dan, med njimi tudi vajenci. Takšno postopanje podjetja nasprotuje predpisom obstoječih zakonov. Zato apeliramo na vso kamniško javnost, da nas v tem boju podpira. Oblast pa prosimo, da prepreči teptanje socialne zakonodaje. H koncu naj pripomnimo še to, da se predstavniki tega podjetja v Kamniku in okolici smatrajo za krščanske in pobožne ljudi, zato pričakujemo, da bo tudi njihovo ravnanje z delavstvom v skladu z dobrim glasom, ki je razširjen o njih.

Količevo

V nedeljo 15. maja smo imeli občni zbor podpornega fonda. V odbor so izvoljeni sami agilni tovariši in tovarišice. Novi odbor bo imel to važno nalogo, da smisel za povečanje fonda še bolj poglobi. Gledati bo namreč treba na ta način, da se prispevki zvišajo. Kajti le to bo delavstvo imelo, kar si bo samo ustvarilo. Naj nihče ne pričakuje, da se bo meščanstvo zavzelo za delavske zadeve. Nasprotno, težave bodo vedno večje, živa delavska zavest bo imela vedno več nasprotnikov. To našo trditev dokazujejo tudi razmere same v našem podjetju. Vodstvo stremi stalno za tem, da ubije ugled de-

lavske strokovne organizacije. Vse njene želje skoraj stalno odbija. Ko je podjetje sprejemalo nekaj novih delavcev, so zastopniki delavstva predlagali nekaj oseb tudi od svoje strani. Niso bili uslišani. Delavska strokovna organizacija je vedno zagovarjala in še zagovarja to stališče, naj imajo pod enakimi pogoji prednost socialno šibkejši in to pri sprejemu v delo in pri odpovedi. Vodstvo je obljubilo, da bo po možnosti upoštevalo ta načela. Delavsko pa dela ravno nasprotno.

Ko je sprejemalo delavce v delo, je sprejelo oddaljene, sinove trdnega kmeta, ki ima po 10 glav živine, dočim je pa take, ki žive le od svojega dela, odklonilo. S tem je prizadela dvojna krivica. Če se odjemljejo brez potrebe kmetiji delovne sile, trpi njegovo gospodarstvo. Na drugi strani mora pa drug delavec s svojo družino vred stradati.

Vse to dokazuje, da je delavec navezan le nase in svojo silo. Meščanstvo bo dalo le toliko, kolikor mu bomo z organizacijo takorekoč iztrgali. Zaradi tega moramo organizacijo notranje še bolj utrditi.

Škofja Loka

Tabor slovenskega delovnega ljudstva, katerega smo imeli namen prirediti v Škofji Loki, prestavljamo zaradi težkega strokovnega dela za revizijo kolektivne pogodbe na nedoloččen čas.

V nedeljo gremo na tabor k Sv. Joštu. Zbirališče pred Balantom v Kapačinskem predmestju. Odhod točno ob pol 6 zjutraj.

Jesenice

Razglas. Po sklepu krajevnega upr. odbora bratovske skladnice z dne 17. marca 1938, ki ga je odobril tudi glavni upravni odbor in Rudarsko glavništvo v Ljubljani, je bil s 1. majem 1938 nastavljen v Radovljici kot skladnični zdravnik dr. Jakob Debevec. V delokrog dr. Debeveca spada zdravljenje tistih zavarovanih članov in družinskih članov skladničnih zavarovancev, ki prebivajo v Radovljici in okoliških krajih do črte, ki obsega Rodine, Poljše, Begunje, Slatno, Brezje, Kamno gorico, Lipnico, Vošče, Lancovo, Lesce, Hraše in Studenčice. Vsi zavarovani člani in njihovi svojci, ki stanujejo v tem okrožju, naj se v prihodnje v primeru obolenja obračajo za zdravniško pomoč na g. dr. Debeveca v Radovljici, ki stanuje in ordinira v vili g. dr. Vovesa. Dr. Debevec bo sprejemal paciente v običajnih ordinacijskih urah. — Krajevna bratovska skladnica na Jesenicah.

Obratni sestanek mrzle valjarne je bil 15. maja. Na njem smo razpravljali o dodatku kolektivne pogodbe in o spremembi akordnih postav ter o higienskih napravah za umivanje rok. V dodatku smo ugotovili razne površnosti v rečeh, ki jih je delavstvo že poprej imelo. Namen dodatka je bil, da se vnese v pogodbo tisto, kar je delavstvo že prejelo. To je zatrjevalo tudi podjetje. Pokazalo pa se je, da so nekateri z dodatkom marsikaj izgubili. Sestavili bomo razpredelnico akordov in jo poslali obratovodstvu.

V nedeljo so nas obiskali bolgarski pevci. Sprejem in njihova prireditev je bila prav lepa. Lepo razpoloženje so motili le nekateri na banketu, ki so hoteli izrabljati pozdravne besede v svoje posebne namene.

Dve novi postojanki JSZ

Kako prav v zadnjem času čuti delavstvo potrebo po svobodni delavski organizaciji, dokazuje to, da sta v enem tednu zrastle dve novi skupini JSZ.

Dne 8. maja so se zbrali v Radmirju pri Gornjem gradu delavci, zaposleni na žagah v gornji Savinski dolini. Na sestanku so prišli po več ur daleč. Strokovni tajnik Grošelj jim je govoril o potrebnosti svobodne delavske organizacije ter jim razložil položaj v lesni stroki. Izvoljen je bil pripravljalni odbor, ki bo izvedel organiziranje vseh lesno žagarskih delavcev v gornji Savinski dolini.

V nedeljo 15. maja pa se je vršil sestanek parne žage veleposestva Ravnik v Planini pri Rakeku. Na sestanku je poročal tov. Grošelj. V obratu zaposleni delavci so vsi vstopili v organizacijo že na sestanku. Svoj pristop so prijavili tudi gozdni delavci. Tako je sedaj tudi lesno delavstvo vseh večjih obratov na Notranjskem prišlo do spoznanja, da je njihova rešitev samo v svobodni in borbeni delavski organizaciji, kakršna je Jugoslovanska strokovna zveza.

Kranjske strokovne skupine JSZ

prirede v nedeljo 22. maja 1938 celodnevno

delavsko prireditve

Ob 7. uri zjutraj odhod iz Kranja (izpred Delavskega doma) z godbo na čelu k Sv. Joštu, kjer bo ob 9. uri sveta maša, potem pa

delavsko zborovanje

Popoldne bo na Laborah v Stražišču

vesela delavska zabava

z dobrodelno loterijo — Pri vsej prireditvi bo sodelovala delavska godba iz Vevč

Vsi zavedni krščanski delavci iz kranjskega okraja naj se tabora udeležijo!

Obupni položaj viničarjev

Če se viničarsko delavstvo s svojo stanovsko organizacijo bori za zvišanje dnevnih mezd in za življenjski obstanek, se vinogradniki izgovarjajo, da ne prenesejo novih bremen, navajajo izdatke za vinograde, molčijo pa o prejemkih. K izdatkom štejejo tudi take stvari, ki z vinogradništvom nimajo nobene zveze. Pred leti so objavili v »Slov. gospodarju«, koliko dni gre za dela na enem oralu vinograda. Za dobro strokovno obdelavo vinograda bi res šlo toliko dni, v resnici pa izdajo za to kvečkemu polovico ali dve tretjini navedenega.

Po mnenju mnogih vinogradnikov naj bi bil vinograd vrelec za kritje stroškov ne le vinograda, ampak še za vse druge kmetijske panoge, za prihranek in nekaterim celo še za luksus in zabavo. Viničar, ki je svoje moči žrtvoval le vinogradništvu, naj se pa zadovolji le z miloščino. Poglejmo dejansko stanje! Vzemimo na primer vinograd 20 oralov, ki se pravilno in strokovno dovršeno obdeluje. Na takem vinogradu se mora delati vsaj po 240 delovnih dni: rez, trikratna kop, štirikratno škropljenje, zveplanje, pletev, vez, količenje in trgatve. Povprečen zaslužek je 7 din na dan, skupaj torej 1680 din. Galica in žveplo, apno, rafija stane 600 din, polje 500 din, strelja, vožnje, popravila orodja in poslopij 500 din, pijača delavcem 500 din, davki 800 din, skupaj 4500 din. Pridelek dobro obdelanega vinograda je v srednje dobri letini 36—48 hl, povprečni donos 15.400 din. Če odbijemo še 500 din za obnovo vinograda (ki se vrši navadno vsakih 40 let), 10% na račun elementarnih nezd, dobimo čisti dohodek 9060 din.

Potrošnja za obdelovanje se v nobenem primeru ne zviša, čisti dohodek pa je večkrat še enkrat večji, če še računamo, da ima precej vinogradnikov les za kolje, steljo, pijačo na posestvu pri vinogradu, da še iz sadovnjakov izkupi za hrano in pijačo. V gornjem računu smo vzeli srednje dobro letino in ceno vina samo na 3,50 din, četudi se vino prodaja tudi po 4, 5, 6, 7 din, če se je včasih za manj ko 3,50 din.

Tako vinogradniško posestvo obdeluje 2—3 članska viničarska družina, ki ima morda še kopicu otrok. Razen denarne plače dobi v najboljšem primeru še pol oralu deputatne zemlje (kdor jo ima več, mora tudi za to posebej delati), si redi 1—2 glavi goveje živine (če nima morda gospodarjeve), po 1—2 prašiča in nekaj kokoši. Letni zaslužek v denarju tričlanske družine (prištevajo še 3 otroke) znaša 1680 din. Računajmo še, da znaša vrednost naravnih prejemkov, kot stanovanje, mleko, nekaj zabele in mesa, pridelkov na deputatni zemlji, izkupiček za živino in jajca, letno največ do 4000 din; vzemimo da so zaslužili še drugod v denarju ali živilih 800 din, na leto torej skupno 6640 din ali na mesec okoli 553 din. Računajmo, ali se je mogoče s tem zaslužkom pošteno preživljati, z

denarnim zaslužkom (če bi prišteli še 520 din zaslužka drugod), z 2000 din letno, za 6 oseb v družini oskrbeti obilo, obutev, perilo, drva (ki jih 70% viničarjev ne dobi v deputatu), sol, petrolej, delovno orodje in druge neobhodno potrebne malenkosti — razen moke in druge hrane? Kaj, če pride nesreča, bolezen v družini, pri živini, ali elemnetarne nesreče na že tako bornih pridelkih z deputatne zemlje? Dohodek te družine ne dosega niti fizičnega, kaj šele življenjski minimum.

Take dohodke pa doseže največ 20—30% viničarjev, dočim 70—80% viničarjev živi v mnogo slabših, dostikrat

obupnih razmerah. To so največ kmečki viničarji, ki za svoje delo ne dobivajo denarja, ampak samo naturalije, žito in podobno, pogosto take pridelke, ki jih kmet ni mogel prodati.

Čudimo se, da odločilni ljudje ne upoštevajo tako upravičenih zahtev viničarskega delavstva kljub temu, da nekateri razglašajo, da je socialno vprašanje pri nas že skoraj rešeno. Viničarji o tem ničesar ne vemo. Dejstvo je, da 25 tisoč viničarjev danes strada, kot še nikoli. Zaradi tako žalostnega položaja ima to delavstvo vedno manj razumevanja za patriotizem, kulturo, izobrazbo in tudi poštenost. Odločilni ljudje naj vedo, da je naše viničarsko vprašanje tudi narodno obrambno vprašanje, posebno tu ob severni meji. Zadnji čas je, da se začne viničarsko vprašanje temeljito reševati, posebno z ureditvijo naših mezd in socialnega varovanja.

Kamenski.

Stavbinska kolektivna pogodba

Po petmesečnih pogajanjih bo 18. t. m. končno podpisana kolektivna pogodba za gradbeno stroko, toda kot je videti, samo za bivšo Kranjsko. Mariborski gradbeni podjetniki so tik pred končno razpravo sporočili predsedniku združenja graditeljev, da za Maribor združenje ni upravičeno podpisati pogodbe, in tako bo pogodba veljala samo za bivšo Ljubljansko oblast.

Pogodba velja do konca leta 1939. in je v bistvu ostala enaka lanski ter je izpopolnjena samo v nekaterih točkah. V mezdni tarifi je sledeča sprememba:

Mezdni razred	Zidarji in tesarji po 3 letih izuč.	Zidarji in tesarji do 3 let izuč.	Delavci
I.	5.75 in 6.—	5.25	3.75
II.	5.75	5.—	3.50
III.	5.25	4.50	3.25
IV.	5.—	4.—	3.—
V.	4.25	3.50	2.75

V letu 1939. dobijo vsi zidarji in tesarji I. razreda z nad 3letno dobo po izučitvi din 6, delavci pa din 5.85. Mladoletni delavci v I. in II. razredu 3 din, v 3. in 4. razredu 2.75 din, v 5. razredu pa 2.50 din na uro. Veljajo pa te plače od 6. maja dalje z izjemo javnih del, ki so bila vzeta pred 6. majem. Za ta dela veljajo še sedanje plače do konca leta. Za ostale kvalificirane delavce, za železokrivce, odrarje, minerje, risarje in kamnoseke določijo višino mezd podjetja. Vendar morajo imeti ti delavci mezd, ki so višje od najvišje mezd delavcev v istem mezdnem razredu. Mezdni razredi so ostali isti, kot so bili prej. Na prejšnji razpravi je bilo sklenjeno, da pridejo Maribor, Kranj in Jesenice v letu 1939. v I. razred, sedaj je pa določeno, da spadata Jesenice in Kranj 1. 1939. v tisti razred, kjer bo Maribor.

Kar velja za Kranj, velja tudi za Stražišče za gradbeno dela industrijskih naprav. Dalje se je določilo, da se vsa javna dela na račun javnih kreditov, gradnja letoviških poslopij in naprav in industrijskih naprav, ki se

izvršujejo v 4. in 5. razredu, plačajo po tarifi 3. razreda. Navedene mezde so najnižje in veljajo tudi za poskusno dobo.

Za primer, če bi se draginjske razmere bistveno spremenile, se obvezeta obe stranki, da na zahtevo katerega koli od podpisnikov v roku 14 dni stopita k pogajanjem za revizijo mezdne tarife. Če pogajanja ne bi uspela, more vsaka stranka odpovedati pogodbo na en mesec.

Na poskušnjo se sme sprejeti delavca pri vsakem podjetju za iste vrste dela v gradbeni sezoni samo enkrat, in to največ za dobo 14 dni.

Odpovedni rok se mora brezpogojno izvajati tudi s strani delavstva. V primeru prekinitve dela do 30 dni mora podjetje zaposliti vse zaupnike ob ponovnem nadaljevanju dela. Zaupniki v tem primeru tudi obdrže svoje zaupniške funkcije. Pri delih v greznicah, starih kanalih, pri starih straniščnih cevih se doplača 50%. Razen tega je v celoti spremenjen člen o reševanju medsebojnih sporov in razsodišču, o čemer bomo poročali prihodnjič.

Konferenca vseh strogo jugoslovensko nacionalnih organizacij se je vršila 15. maja v Zagrebu. Udeležili so se je zastopniki JRZ, JNS, Zbora, Jugoslovenske akcije itd. Sklenili so, da bodo skušali doseči enoten nastop vseh teh jugoslovenskih centralističnih organizacij tudi v Ljubljani in Belgradu. Tak nastop smatrajo za potreben posebno za protitež proti hrvaški avtonomistični politiki.

Časopisi pišejo:

O nevarni družini sv. očeta...

»POPOLO D'ITALIA« v Rimu piše 10. maja: »Želeli bi povedati duhovnemu očetu nas katoličanov, da je nevarno tako argumentirati z Odrešeni-kovim križem. Mislimo, da ni modro stalno dvigati ta križ kot neko bojno znamenje. Kdor to dela, se more znajti v neprijetni družini vsakovrstnih odu-ruhov, framasonov in boljševikov, a pri tem ne bi imel v roki biča, s katerim bi izgnal to nedostojno družino iz svetišča. Za izgon teh ni zadosti samo moliti, moliti in spet moliti.« Napad italijanskega poluradnega lista na svete-ga očeta se nanaša na govor, ki ga je imel 4. maja pri obisku romarjev pred Hitlerjevimi prihodom, kjer je izjavil: »Danes, na praznik sv. Križa, se dviga križ, toda ne Kristusov, ampak neki drugi. Zato vam pravim: molite, molite in spet molite!«

O mednarodnem položaju...

»TEMPS PRÉSENT« piše 6. maja o osi Pariz-London: »Glavni uspeh londonskih razgovorov ni vojaško sodelovanje obeh sil. Ustvarila se je nova vez, ki ne združuje le Anglije s Francijo, temveč tudi Anglijo s francoskimi zavezniki. G. Daladier (predsednik fr. vlade, ur.) je govoril za Českoslovaško in potegnil zgodovinsko vzporednico: tudi jutri bi sledil Sadovi neogibno Sedan. Zato je Anglija obvestila Berlin, da bo Francija zvesto izpolnila svoje obveznosti po francosko-češko-slovaški pogodbi iz leta 1925, in da bo francosko-angleško sodelovanje nujno tudi v vsakem primeru vojne v Evropi.«

O Španiji...

»L'AUBE« prinaša 13. maja članek P. H. Simona o Španiji, kjer pravi med drugim: »Komunisti in anarhisti ne ubijajo v imenu reda, tradicij, španske časti. Oni niso privzeli Kristusa v svojo vojno. Vojaki zla in zmote so, tudi v preganjanju ohranjajo neko satansko zvestobo. Toda kdo bo izmeril globino izdajstva, ki gre tako daleč, da pod zastavo križa ubija nedolžne ude Kristusovega telesa?«

O dr. Mačku...

»VREME«, vladni dnevnik v Belgradu, piše: »Nepremišljen, skrajno neokusen in neuspešen napad se je izvršil pred nekaj dnevi na dve državni denarni ustanovi z letakom, raztresenim po Zagrebu in Splitu, v katerem se pozivajo pristaši dr. Mačka, da ne vlagajo več v ti banki in celo, naj dvignejo vse svoje vloge. Politični strateg iz okolice dr. Mačka so mislili, da bodo s tem ustvarili nezaupanje vlagalcev in polom teh ustanov in s tem preprečili izvedbo novega velikega državnega posojila...«

V nedeljo 29. maja 1938
se bo vršil na Homcu

TABOR

krščanskega delovnega ljudstva

Dopoldne: ob 8 zbirališče pred šolo; ob 1½9 sprejem gostov na postaji in spreved z godbo k sv. maši, ki bo z govorom, nato

delavsko zborovanje
pred društvenim domom

Popoldne v korist del. doma na Duplici
velika delavska veselica
na vrtu gospoda Repanška na Homcu
Sodeluje priznana kamniška mestna godba

Pri tej celodnevni prireditvi ne sme manjkati nobenega zavednega delavca

Nameščenci

Naši zastopniki v višjem
zavarovanju TBPĐ

Kokor smo poročali že v zadnji številki našega lista, se vrše v Trgovsko bolniško in podporno društvo, višje zavarovanje, volitve, glede katerih so bila med nameščenskimi organizacijami pogajanja o kompromisu, ki so se povoljno končala. Dne 16. maja je bila vložena kompromisna lista, in ker ni bilo vložene nobene druge, je bila ta lista sprejeta. Naši zastopniki na tej listi so tovariši: Lojze Hartman, Franc Velkovrh in Viktor Sinkovič iz Celja. Kot namestnike smo pa prijaviли tov. dr. Kopača, L. Nagodeta in A. Marinčeka. O tem, kako si bote razdelili funkcije v upravi, bomo najbrž lahko poročali že v prihodnji številki. Ob tej priliki apeliramo na naše članstvo, da se zavaruje v oddelku za višje zavarovanje, kajti ugodnosti, posebno v primeru boleznih, je nešteto in posebno važno za člane z družinami. V volivnem zapisniku smo namreč opazili, da mnogo naših tovarišev še ni zavarovanih. Prispevek 30 din na mesec se bo

gato poplača v primerih težjih boleznih, poroda, zdravljenja itd. Zaradi tega naj pri tem nihče ne štedi ter naj nemudoma prijavi svoj pristop v višje zavarovanje.

**Tovarišem mariborske
podružnice!**

Vse nameščenske organizacije so začele živahneje delovati. Zato je potrebno, da se tudi naša mariborska podružnica začne bolj uveljavljati. To je potrebno posebno zato, ker je v zadnjem času prijaviło pristop v našo organizacijo več mariborskih tovarišev, od katerih smemo pričakovati, da bodo krepko poprijeli in pomagali pri reševanju težav, ki jih ima naš nameščenski stan. Za dan 29. maja je sklican občni zbor naše mariborske podružnice, na katerega že danes opozarjamo vse naše mariborske tovariše. Občnega zbora se bo udeležil tudi delegat iz Ljubljane. Prosimo, da to nedeljo rezervirate za svojo udeležbo na občnem zboru, katerega ne sme nihče zamuditi.

Razgled po svetu

Središče mednarodnih vprašanj je zadnji čas tvorila Češkoslovaška. Zahteve Nemcev na zadnjem zborovanju so razburile vso Evropo, ker se je zdelo, da so vse zahteve sudetskih Nemcev usmerjene tako, da imajo namen izzvati vojno. Na posredovanje Francije in Anglije je Češkoslovaška odgovorila, da bo v korist manjšinam dovolila vse, kar se more storiti, samo da se ohrani še neodvisnost republike. Da Češkoslovaška brez boja ne more dati takih ugodnosti Nemcem, ki bi ograzale ali naravnost razrušile državo, to razumeta tudi Anglija in Francija. Vodja Henlein je nenadoma odpotoval v London, tam pa so mu svetovali, da naj bodo češki Nemci v svojih zahtevah primerno umerjeni.

Politika osi Rim-Berlin se je po sestanku med Hitlerjem in Mussolinijem sredi tega meseca le še okrepila. Posebno je to vidno po govoru, ki ga je imel Mussolini preteklo soboto. Ponovno je javno poudaril, da je prijateljstvo med Nemčijo in Italijo globoko in da se zaradi prijateljske pogodbe z Anglijo ni razmerje med Nemčijo in Italijo nič spremenilo. »Italija ne bo pozabila sankcij«, je rekel Mussolini. Angleška zunanja politika je računala s tem, da bo ohladila razmerje med Italijo in Nemčijo, v resnici pa je dosegla, da je nastalo več spornih vprašanj med Anglijo in Francijo. Iz govora italijanskega voditelja izhaja, da Italija noče več sporazuma štirih velesil, temveč hoče, da tvori temelj vse zunanje politike v Evropi ravno zveza med Nemčijo in Italijo.

»Mi želimo zmago generalissima Franca«, je rekel Mussolini preteklo soboto v Genovi — »Francija pa želi zmago Barcelone«. Zato je Mussolini izrazil dvom, ali bodo pogajanja med Francijo in Italijo tako uspešna, kot so bila med Italijo in Anglijo. Italija ima sporazum z Anglijo podpisan, zato je njen stališče v francoskih pogajanjih lahko. Najbolj naraven nasledek

okrepitve osi Rim-Berlin mora biti okrepitev osi Pariz-London. Zbliževanje med Francijo in Italijo bo po tem govoru gotovo mnogo bolj oteženo.

Vojna v Španiji je po premoru nekaj dni zopet pričela na vseh frontah. Republikanske čete dajejo vedno hušji odpor, ker se je republikanska armada v zadnjih mesecih reorganizirala in na novo izvežbala veliko število novih vojakov.

Stoprvo zborovanje Društva narodov, ki se je pretekli teden zaključilo v Ženevi, je poteklo v priznavanju dovršenih dejstev, pred katera je Evropo postavil fašizem. Pravica Abesinije do samostojnosti je bila sicer priznana, praktično pa se je osvoboditev Italije priznala »iz realnih in praktičnih razlogov, da se ohrani mir.«

Katoličani in socialisti so sestavili novo belgijsko vlado. Predsednik vlade je socialist Spaak. Poleg njega so v vladi še trije socialisti, dva liberalca in pa štirje katoličani. Radovedni smo, če bodo naši politiki hudo napadli belgijske katoliške politike, ker so si privoščili tako nedovoljeno zvezo s socialisti.

VABILO

na 11. redni letni občni zbor
Gradbene zadruga „Delavski dom“
v Ljubljani, r. z. z. o. z.

ki se bo vršil v nedeljo 29. maja ob 9 dopoldne v uradnem prostoru na Miklošičevi c. 22-I s tem dnevnim redom:

1. Odobritev zapisnika zadnjega obč. zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Branje revizijskega poročila.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1937.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Računski zaključek in bilanca sta članom na razpolago v pisarni.

Načelstvo.

Pismo iz Trbovelj

Resnici na ljubo! Pri sestavljanju občinskih preračunov za leto 1938-39 se je postavilo finančno ministrstvo na stališče, ki naj ga upoštevajo zlasti industrijske občine pri nalaganju za kritje preračunov raznih vrst trošarin, da so čim nižje in da preveč ne obremenjujejo industrij, ki se nahajajo v občinah. Ta ukaz so prejele vse banske uprave, ki so ga morale upoštevati. Občine so pa za kritje preračunov postavile iste trošarine kot prejšnja leta, ali pa še višje. Podjetja so se proti temu pritožila in dosegla znižanje trošarin-skih postavk. Tako se je zgodilo tudi v trboveljski občini. Občina je postavila te trošarine: 7,5% na porabo električnega toka, 5% na uvoz čevljev, 2% na porabo cementa. Banska uprava je ta predlog zavrnila, TPD in Bata pa sta se takoj po sestavi preračuna pritožila s svojimi vlogami občini. Ti vlogi je občinski odbor v svoji preračunski seji soglasno zavrnil. Podjetja pa so kljub sklepu dosegla znižanje, in sicer: trošarina na električni tok od 7,5 na 4%, trošarina na čevlje od 5 na 3%, trošarina na cement pa popolnoma. To so dosegla podjetja v naši občini. Naši socialisti pa hočejo dobiti nekoga, ki naj bo tega kriv, zato so obdolžili mene. Že v preračunski seji sem jih kot odbornik opominjal, da se bodo podjetja proti nekaterim postavkam pritožila in dosegla znižanje. Navajal sem postavko za nov občinski dom (din 215.000) in bil za to, da se ta postavka razdeli na gradnjo delav-

skih hiš in zdravstvenega doma. Socialisti tega seveda niso hoteli upoštevati. Podjetje je imelo vso možnost, da takim postavkam ugovarja in kaže na njihovo nepotrebno. Za enkrat res niso bile nujne. Vse to sem že pred časom objavil v našem listu.

Da bi ostal preračun občine neokrnjen, sem se pri bankski upravi postavil na stališče, naj banska uprava skuša dopovedati večini na občini, da so take postavke kvarne in dajejo samo podjetjem možnost, da izpodbijejo v preračunu podpisane trošarine.

Tega pa naša socialistična večina ni hotela upoštevati. Res se je zgodilo, da so bile občinske trošarine znižane za približno 290.000 din, kar pomeni znižanje celotnega preračuna. Socialisti pa kljub temu vztrajajo na zidavi občinskega doma in so v korekturi preračuna obdržali to postavko na 100.000 din, dočim so se druge važne postavke, n. pr. gradnja in poprava cest, znižale.

To pojasnilo naj služi vsem tistim, ki jim socialisti dopovedujejo, da sem znižanja trošarin s strani podjetij kriv jaz, ki sem pri bankski upravi in pri glasovanju o preračunu hotel stati le na stvarnem stališču, da bi občini obvaroval celoten preračun, t. j. v taki višini, kot je bil bankski upravi predložen. Trme in blamaže socialistov gotovo nisem jaz kriv.

Ponovno pa moram vprašati socialiste, ali je novi občinski dom za sedaj bolj potreben, kot stanovanjske hiše za upokojene rudarje? In ali je občinski dom bolj potreben kot zdravstveni dom, v katerem bi se poleg bratovske skladnice združile vse zdravstvene naprave in dosegla s tem poliklinika za mladino. Če je občinski dom bolj potreben, potem sem na banovini zavzel res napačno stališče. O tem naj razsojajo upokojenci in starši z mladino, ki je potrebna zdravstva. Končno izjavljam, da bom v obč. odboru vedno stal na stališču najbolj potrebnega, za kar se zavzema tudi moj kolega g. Pliberšek. Če so drugi socialisti na to pozabili, seveda nisem jaz kriv. Tega trošarinskega znižanja so krivi sami. Navado pa imajo, da lastne krivde zvrčajo vedno le na druge. Tako so sedaj obsodili mene.

Prihodnjič bomo po povedali, zakaj hačejo imeti nov občinski dom.

Križnik Filip.

Shodi in sestanki

Črna. Odbor vabi vse članstvo na sestanek, ki bo na Vnebohod 26. maja ob 2 popoldne v gostilni Prodnik v Stavhovi.

Maribor. Redni občni zbor strokovne skupine delavcev in nameščencev bo v sredo 25. maja ob 6 zvečer v prostorih tajništva JSZ (Delavska zbornica, I. nadstropje). Vabimo vse člane, posebno pa še mestne delavce, da se občnega zbora udeležijo. — Odbor.

Trbovlje. Članski sestanek bo v ponedeljek 25. maja ob pol 5 popoldne v tajništvu. Pridite vsi in točno!

Jarše. V nedeljo 22. maja bo imela naša skupina članski sestanek v Domžalah ob pol 9 dopoldne v Dr. domu.

Domžale. Članski sestanek bo v nedeljo 22. maja ob pol 9 dopoldne v Društvenem domu.

Preserje pri Kamniku. V nedeljo 22. maja bo članski sestanek naše skupine ob 2 popoldne v gostilni pri Kriškarju.

Hrastnik. V nedeljo 22. maja t. l. bo ob 8 dopoldne v prostorih pri Logarju članski sestanek naše krajevne skupine. Sestanek bo važen, zato prosimo vse člane, da se ga udeležijo. — Odbor.

Radomlje (opekarji). Članski sestanek bomo imeli v nedeljo 22. maja ob 2 popoldne v gostilni Kriškar v Preserju.

Količevo. V nedeljo 22. maja ob 3 po-

poldne ima naša skupina članski sestanek v Dobu v stari šoli.

Vir. Vabimo vse članice in člane na članski sestanek, ki bo v nedeljo 22. maja ob 3 popoldne v Dobu.

Zmaj, Ljubljana. Na vnebohod 26. t. m. bo članski sestanek naše skupine. Ker imamo zaradi raztresenosti članstva bolj malo sestankov, prosimo, da se tega vsi zanesljivo udeležijo. Sestanek bo ob 9 dopoldne v prostorih JSZ na Miklošičevi cesti 22. — Odbor.

Količevo (tov. Marx). Članski sestanek za našo skupino bo v nedeljo 22. maja ob 5 popoldne v Dobu.

Kamnik. Na Vnebohod 26. maja bo članski sestanek za delavstvo v Titanu ob 9 dopoldne v gostilni Rode. Prišel bo zastopnik centrale.

Medvode. Članski sestanek naše strokovne skupine bo na praznik 26. maja ob 8 zjutraj v prostorih tov. Knifca v Goričanah. Ker bo sestanek zelo važen in bomo na njem obravnavali najnovejše uredbe in druga važna vprašanja, prosimo, da se ga vsi člani udeležijo. — Odbor.

Duplica. Naša skupina bo imela članski sestanek na Vnebohod 26. maja ob 9 dopoldne v gostilni Rode v Kamniku.

Stahovica. Članski sestanek naše lesne skupine bo na Vnebohod 26. maja ob 2 popoldne v gostilni Prodnik.

Okrožni posvet na Duplici

V nedeljo 15. maja so se udeležili zastopniki vseh skupin kamniškega okraja seje na Duplici. Zastopnika kamniške in dupliške skupine sta poročala o strokovnih akcijah v zadnjem času. Zastopnik centrale tov. Fajfar je podrobno razložil organizacijski in splošni delavski položaj ter dal navodila za razmeram primerno delo. Podrobno smo se dogovorili o taboru, ki bo 29. maja na Homcu. Vse skupine naj v polni meri poskrbe, da bo ta tabor naša največja manifestacija, kar jih je kamniški okraj videl. Okrožni svet je pokazal, da se vse skupine v polni meri zavajajo svojih nalog v delavskem gibanju.

Občni zbor

ZZD, je imela 8. maja občni zbor. Udeležili so se ga minister Miha Krek, zastopnik bana, zastopnik g. škofa, zastopnik odbora Katoliške akcije itd. Poslali so zdrave ministrskemu predsedniku M. Stojadinoviču, voditelju Jugorasa Dragiši Cvetkoviču, dr. Korošču, ljubljanskemu in mariborskemu g. škofu ter Kmečki zvezi.

Med drugimi je govoril »jasno besedo« tudi predsednik Preželj, ki je poudarjal tudi katolištvo in privrženost papeškimi okrožnicam, na katere je v svojem govoru na kongresu Jugorasa v Belgradu pozabil. To pomanjkljivost je sedaj popravil in tako ponovno potrdil, da se govori

Kljub odločni katoliški načelnosti pa ZZD računa z dejanskimi razmerami ter vodi realno politiko. (Mimogrede omenjamo, da jugorasočevci očitajo Jugoslovanski strok. zvezi, da ne vodi realne politike, to se pravi, da je preveč načelno dosledna.)

Ves občni zbor je izzvenel v veselo pričakovanje, da bodo čimprej izpolnjene resolucije, ki jih je sprejel kongres Jugorasa, predvsem to, da zasedejo zaželena mesta v delavskih ustanovah. To zahtevo so tudi postavili med svoje resolucije. Kakih volitev v delavske ustanove ne zahtevajo, ker računajo z realnimi dejstvi.

PRISTOPI V ZADRUGO

»DELAVSKA TISKARNA«!

To in ono

»Slovenska vas«, glasilo kmečko-delavskega gibanja, ki dela v zvezi z dr. Mačkom, je ponatisnila naš znani uvodni »Križ in kladivo«. Ob ta uvodnik se je zaletelo glasilo desničarskih študentov »Mi mladi borci«.

»Hrvatski radnik«, glasilo HRSa, je ponatisnil končne 4 točke iz članka o kongresu Jugorasa. »Hrvatski radnik« sploh s simpatijami piše o JSZ.

Gosp. Godina je nastavljen za kaplana na Jesenicah. Gospod, ki je bil pred časom član misijonske družbe sv. Vincen. Pav., je bil ne dolgo tega prestavljen iz grobeljskega misijonišča v Celje. Sedaj je iz reda izstopil in je bil od škofijskega ordinariata poslan na Jesenice namesto nam tudi dobro znanega g. Križmana, ki pa je odšel v Tunjice nad Kamnikom. Gosp. Godina je znan vsej kamniški okoliški javnosti, pa nekaj še tudi celjski kot neustrašen pobornik slovenskega Jugorasa in kot tak odločen nasprotnik JSZ. Radovedni smo, kako bo svoje dušno pastirsko službo usmeril na Jesenicah. Želimo le, da bi bil vendar enkrat ta gospod dušni pastir vseh vernikov.

Po svetu

V Nemčiji so po vseh delavnicah obesena navodila o dolžnostih delavcev izven delovnega časa. Delavci morajo biti vsak ponedeljek pri gasilski vaji, v torek pri strelski vaji, v sredo pri sanitetni in protiplinski vaji, v četrtek zjutraj ob 4.30 pohod s popolno bojno opremo, v petek pri teoretičnem pouku, v soboto pri strokovnem pouku. Nadzorstvo nad izpolnjevanjem predpisov ima vodstvo podjetja. Odtegovanje od vaj se strogo kaznuje.

150 milijard dinarjev je dovolil ameriški kongres za javna dela, da tako zaposle brezposelne.

Mehika bo dala odškodnino za razlašene petrolejske vrelce v višini 60% desetletne produkcije petroleja.

Albanija napreduje: ustanovila si je urad za delo.

Kolo lahko kupiš povsod!
Dobro, trpežno in kvalitetno
pa le na Jesenicah v trgovini
KRAŠOVEC
Tam je največja zaloga koles na Gorenjskem — Pridite in prepričajte se!

Delavska
GLASILO PRAVICA
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Ishaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročila na upravo, Miklošičeva cesta 22-I — Oglasi po ocniku — Telefon št. 4048. — Številka šekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Ishaja za konzorcij »Delavske pravice« Breško žumer, Ljubljana. — Tiska Zadruga tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejso)

Sanatorij Trg. bolniškega in podpornega društva

»ŠLAJMERJEV DOM«

Ljubljana, Zaloška cesta št. 9 • Telefon št. 20-87